

*Fondelli, T., & Niset, I. (2019)*

## Autisme ver-beeld-en

Berchem: Epo

Hanne Golsteyn\*

De auteurs van dit boek hebben allebei een rijke ervaring in de hulpverlening aan kinderen en jongeren met autisme. Thomas Fondelli werkt als klinisch psycholoog en systeemtheoretisch psychotherapeut in een medisch-pediatriesch revalidatiecentrum en in een eigen groepspraktijk. Isabelle Niset studeerde toegepaste psychologie en werkt als psychologisch consulente in een groepspraktijk. De auteurs schreven, samen met een hogeschool, Autisme Centraal, tal van experts en jongeren met autisme tussen 12 en 16 jaar, een helder boekje over hoe jongeren hun autisme beleven. Hun uitgangspunt en pleidooi is om kinderen en jongeren met autisme een stem te geven. Spreken met kinderen en jongeren met autisme begint met luisteren en niet met het geven van psycho-educatie zeggen de auteurs. Fondelli en Niset willen hulpverleners, ouders, leerkrachten ... uitnodigen om nieuwsgierig en met open aandacht te luisteren, zonder vooropgestelde ideeën over wat 'moet' en 'niet moet'. Veel boeken over autisme trachten ons immers te informeren vanuit een expertpositie en reiken 'standaard' handvatten aan om met autisme om te gaan. In dit boek ligt de nadruk op het *niet-weten* van de beleving van kinderen en jongeren met de diagnose autisme. De auteurs hopen met deze publicatie op een betere aansluiting met deze jongeren via een kind- en autismevriendelijke taal.

---

\* Zelfstandig klinisch psycholoog-seksuoloog, systeemtherapeut i.o., werkzaam bij Pieter-Jan De Schryver en medewerkers te Gent.  
E-mail: hanne.golsteyn@hotmail.com

Dat er maar weinig bladzijden vol tekst stonden, wekte meteen mijn interesse bij het doorbladeren. Dat luchtte op, want meer ‘wetenschappelijke’ informatie over autisme zou me praktisch gezien weinig verder helpen. De cover en titel van het boek laten je meteen weten dat het over ver-BEELD-en gaat; een boek vol tekst past daar niet bij.

Ik werk veel met partnerrelaties en heb tot nu toe weinig rechtstreekse ervaring opgedaan met mensen die de diagnose autisme hebben. Meestal heb ik te maken met cliënten waarbij er een vermoeden is van autisme. Het aanbod om dit boek te recenseren trok mij aan, omdat in partner-gesprekken waar een van beide partners misschien autisme heeft of een andere diagnose, er extra nood is aan het zoeken naar een gedeelde taal van de ervaren problemen. Het werken met metaforen en beeldtaal beschreven in dit boek, kan hier een houvast bieden. Zo botsen paren in mijn praktijk waarbij een van beiden vermoedelijk autisme heeft, op een muur van onbegrip bij elkaar. Een andere manier van spreken dan in de gewone gesprekstherapie, bijvoorbeeld aan de hand van beeldtaal zoals geïllustreerd in dit boek, maakt een ander, minder verwijtend gesprek mogelijk. Paren zien elkaars wereld overlappen in plaats van uit elkaar drijven. Een nieuwe manier van communiceren brengt naast rust en ontspanning vaak nieuwe perspectieven om de partner te begrijpen.

Het boek is praktijkgericht. Na de inleiding volgt een sectie ‘Aan de slag’, waar de auteurs de methodiek van het boek concreet uiteenzetten. Daarna komen ‘Vragen en aandachtspunten’. Ik vroeg me af: is beeldtaal bruikbaar bij alle kinderen en jongeren met autisme? Omdat de methodiek vrij creatief is en wat fantasie vraagt, leek het mij namelijk niet meteen toepasbaar voor elke persoon. Ook in mijn praktijk bots ik vaak op weerstand wanneer ik creatieve methodieken aanreik en je hoort geregeld dat metaforen niet aanslaan bij mensen met autisme. Maar deze bedenkingen werden samen met andere vooropgestelde vragen weerlegd in deze sectie. Het laatste deel van het boek bestaat uit een aantal voorbeelden van tekeningen en bijbehorende tekst, waar je het resultaat van de beschreven methodiek kan bekijken. Dit onderdeel maakt naar mijn mening het boek volledig af. Hier komt alles samen.

Beeldtaal en metaforen kunnen op gelijk welke manier tijdens een gesprek aan bod komen. De prachtige tekeningen in het boek, begeleid door een passende en treffende tekst, zijn ofwel door het kind alleen of samen met hulpverleners ontworpen. Ze kunnen aangebracht worden door het kind ter verduidelijking van diens belevingswereld of aangereikt worden door de volwassene ter exploratie. Zo tekende een veertienjarige jongen bijvoorbeeld een wervelwind om zijn belevingswereld te verduidelijken.

Het boek spoorde mij aan meer aandacht te hebben voor beeldtaal die cliënten gebruiken en om metaforen samen te visualiseren. Zo vergeleek een van mijn cliënten zijn autisme impliciet met een soort puzzel die altijd overhoop ligt, maar waarbij wel elk puzzelstukje enorm gedetailleerd is. Het lezen van *Autisme ver-beeld-en* inspireerde mij om hier verder op in te gaan. We kwamen tot een gesprek waarin ik zicht kreeg op zijn belevingswereld en de cliënt het gevoel kreeg begrepen te worden in de last die hij ervoer.

De inspiraties uit het boek om de belevingswereld van mensen met autisme op een 'andere' manier te proberen begrijpen, maken het boek niet alleen interessant voor gesprekken met kinderen en jongeren. Ook bij volwassenen, paren, en gezinnen zijn de vele voorbeelden toe te passen. En naast het feit dat de auteurs zich richten op mensen met autisme, lijkt het mij de moeite waard om iedereen die zich niet gehoord voelt de kans te geven zich op deze andere manier uit te drukken om zo tot een beter begrip te komen.

